

KLINIKA WAD ROZWOJOWYCH TWARZY

60-812 Poznań ul. Bukowska 70, tel. 061 854 7394

Recenzja rozprawy doktorskiej lek. dent. Agnieszki Jurek:

„Ocena wpływu liczby i umiejscowienia brakujących zawiązków zębów na wybrane parametry długościowe twarzowej części czaszki u pacjentów z agenezją zębów stałych”.

Recenzja została opracowana na zlecenie Pana Przewodniczącego Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, prof. dr hab. med. Krzysztofa J. Filipiaka.

Rozprawa doktorska została zrealizowana w Zakładzie Ortodoncji Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego pod kierunkiem promotora Pani Prof. dr hab. n. med. Małgorzaty Zadurskiej.

Rozwój twarzy jest procesem bardzo złożonym determinowanym przez czynniki genetyczne, epigenetyczne, na które wpływają czynniki środowiskowe człowieka zarówno na poziomie tkankowym jak i komórkowym. Jej harmonijny rozwój zapewnia po urodzeniu prawidłowy przebieg podstawowych czynności jak oddychanie, mowa, żucie i połykanie. Nieprawidłowy rozwój twarzy wywołujący zaburzenia jej proporcji czy asymetrię może prowadzić do znacznych zniekształceń twarzy, które z kolei mogą wywierać piętno na sferę psychiczną pacjenta. Współcześnie harmonijne rysy twarzy wpływają pozytywnie na relacje społeczne, akceptację, samozadowolenie, realizację planów zawodowych czy jakość życia.

Dla prawidłowego rozwoju twarzy niezbędne jest tworzenie się wszystkich jej struktur, w tym zębów, w sposób niezakłócony. Prawidłowy rozwój zębów wpływa bowiem na wzrost szczęki i żuchwy, stanowiących środkowe i dolne piętro twarzy. Etiologia agenezji zębów jest wieloczynnikowa, choć najczęściej wada ta powstaje w następstwie zmian genetycznych. W ostatnich

latach zidentyfikowano wiele genów odpowiedzialnych za rozwój zębów. Są to geny kodujące aktualne sygnały, ich receptory, mediatory sygnalizacji w cytoplazmie oraz czynniki regulujące ekspresję genu w jądrze komórkowym. Zachodzące interakcje pomiędzy nabłonkiem zębowym a mezenchymą wyznaczają lokalizację, rodzaj, wielkość i kształt zębów.

Przedstawiona mi do oceny praca doktorska lek. dent. Agnieszki Jurek: „Ocena wpływu liczby i umiejscowienia brakujących zawiązków zębów na wybrane parametry długościowe twarzowej części czaszki u pacjentów z agenezją zębów stałych” dotyczy tego ważnego klinicznie zagadnienia.

Praca ma typowy układ redakcyjny. Składa się z ośmiu rozdziałów tematycznych w układzie: wstęp, cele pracy, materiał i metody, wyniki badań, dyskusja, wnioski, aspekty kliniczne i piśmiennictwo. Praca liczy 170 stron. Na stronach od 8 do 26 umieszczono spis rycin, spis tabel, wykaz zastosowanych w pracy skrótów oraz streszczenie w języku polskim i angielskim.

We wstępie pracy Doktorantka przedstawiła budowę oraz rozwój struktur twarzowej części czaszki. Omówiła etapy rozwoju uzębienia i jego wpływ na kształtowanie się wyrostka zębodołowego. Autorka przedstawiła frekwencję oraz czynniki etiologiczne agenezji zębów. Szczegółowo omówiła zależności pomiędzy występowaniem wrodzonego braku zawiązków zębów stałych a wymiarami twarzoczaszki w świetle doniesień różnych badaczy.

Za główny cel pracy Doktoranta przyjęła: ocenę zależności pomiędzy obecnością agenezji zębów stałych a wybranymi przednio-tylnymi pomiarami twarzowej części czaszki, z uwzględnieniem liczby brakujących zębów, umiejscowienia agenezji w szczękach, umiejscowienia agenezji w odcinku łuku zębowym i grupy brakujących zębów.

Do realizacji celu głównego zaplanowano cele dodatkowe:

1. Rozkład agenezji w zależności od płci i umiejscowienia braków w łuku zębowym.
2. Ocena wpływu agenezji zębów stałych na długość podstawy czaszki.
3. Ocena wpływu agenezji zębów stałych na długość podstawy i wyrostka zębodołowego szczęki.
4. Ocena wpływu agenezji zębów stałych na długość trzonu i części zębodołowej żuchwy.

5. Ocena wpływu agenezji na położenie zębów.
6. Ocena wpływu agenezji zębów stałych na położenie tkanek miękkich i profil pacjenta.
7. Ocena wpływu liczby brakujących zawiązków na parametry długościowe twarzoczaszki.
8. Ocena korelacji pomiędzy umiejscowieniem agenezji w łuku zębowym a wybranymi pomiarami długościowymi twarzowej części czaszki.
9. Ocena możliwości wystąpienia zmian kompensacyjnych u pacjentów z agenezją zębów stałych.

W kolejnym rozdziale „Materiał i metody” Doktorantka przedstawiła sposób doboru wyselekcjonowanego materiału badawczego. Badaniem klinicznym objęto 712 pacjentów z rozpoznaną agenezją zębów stałych, z wyłączeniem trzecich zębów trzonowych. Z grupy tej wyłoniono, uwzględniając kryteria włączenia i wyłączenia, grupę badaną liczącą 116 pacjentów.

Kryteriami kwalifikującymi do badań było:

- wiek powyżej 9 i poniżej 18 roku życia;
- stwierdzony wrodzony brak co najmniej 2 zawiązków zębów stałych w szczęce i/lub żuchwie;
- pacjenci z agenezją, bez utraty zębów spowodowanych innymi czynnikami (próchnica urazy);
- pacjenci nieleczeni ortodontycznie;
- dobrej jakości pantomogram;
- cyfrowe zdjęcie teleradiograficzne głowy.

Kryteriami wyłączenia z badań było:

- wiek poniżej 9 roku życia i powyżej 18 roku życia;
- pacjenci z wrodzonymi wadami rozwojowymi twarzowej części czaszki, którym towarzyszył wrodzony brak zawiązków zębów stałych, np.: zespół Downa, rozszczepy wargi i podniebienia;
- pacjenci z przebytymi urazami w obrębie twarzowej części czaszki;

- pacjenci w trakcie lub po leczeniu ortodontycznym;
- pacjenci z przedwczesną utratą zębów mlecznych;
- pacjenci z przedwczesną utratą zębów stałych;
- pacjenci z hipo-hiperodoncją i anodoncją uzębienia stałego.

Dla przeprowadzenia badań Doktorantka wykorzystwała następujące metody badawcze: analizę retrospektywną dokumentacji ortodontycznej z uwzględnieniem danych uzyskanych z wywiadu, badania klinicznego, ocena zdjęcia pantomograficznego oraz analizę cefalometryczną wykonaną na podstawie zdjęcia teleradiograficznego bocznego głowy.

Przy użyciu oprogramowania komputerowego FACAD doktorantka stworzyła na potrzeby badań własny moduł analizy cefalometrycznej do oceny przedno-tylnych relacji struktur twarzowej części czaszki z użyciem wybranych pomiarów kątowych, liniowych i ich wzajemnych relacji.

W rozdziale „Wyniki” Doktorantka przedstawiła uzyskane dane i ich zależności. Dokonała porównania uzyskanych wartości pomiarów w grupie badanej z grupą kontrolną oraz wyłonionych podgrup z grupą kontrolną i pomiędzy nimi. Wyniki zostały poddane analizie statystycznej z zastosowaniem odpowiednich testów statystycznych. Doktorantka wykazała, że u pacjentów z agenezją wystąpiły zmiany w parametrach długościowych twarzowej części czaszki. Zaobserwowano zmiany w długości przedniego i tylnego dołu podstawy czaszki, krótszej szczęki i jej wyrostka zębodołowego natomiast nie stwierdzono istotnego statystycznie wpływu agenezji na długość żuchwy, długość jej trzonu i położenia stawu skroniowo-żuchwowego. U pacjentów z agenezją zaobserwowano częstsze zmiany położenia siekaczy dolnych niż górnych oraz częściej obserwowano zmiany położenia wargi dolnej niż górnej.

W dyskusji autorka omówiła aktualny stan wiedzy dotyczący problematyki przeprowadzonych badań. Przedstawiła analizę wyników innych autorów dotyczącą korelacji pomiędzy agenezją zębów a morfologią twarzowej części czaszki. Szczegółowa analiza własnych i innych autorów wyników

dowodzi bardzo dobrej znajomości Przez Doktorantkę poruszanego w rozprawie zagadnienia. Autorka dokonując interpretacji badań podkreśliła znaczenie wielu istotnych czynników korelujących pomiędzy zmianami w morfologii twarzowej części czaszki a agenezją zębów.

Z przeprowadzonych badań Doktorantka wysunęła 9 wniosków, w których potwierdziła zrealizowanie celów i zakresu pracy oraz rozwiązanie postawionego w pracy problemu naukowego.

Piśmiennictwo obejmuje 139 pozycji właściwie dobranych do tematu badań, ułożonych według kolejności cytowań w pracy. Streszczenie w języku polskim i angielskim w pełni odpowiada przedstawionej do opinii pracy.

Ocena rozprawy

Doktorantka w swojej pracy podjęła się ważnego klinicznie zagadnienia mającego na celu poznanie zmian w morfologii twarzowej części czaszki u pacjentów z wrodzonymi brakami zębów stałych. Badania zostały starannie zaplanowane i przeprowadzone. W celu ich realizacji Doktorantka opracowała autorski moduł analizy cefalomerycznej oparty o wybrane pomiary liniowe, kątowe i ich wzajemne proporcje co stanowi o oryginalności pracy. Na podkreślenie zasługuje obfity materiał badawczy a także umiejętność analizy wyników, prowadzenia dyskusji i wyciągania wniosków z przeprowadzonych badań oraz staranność edytorska z jaką praca została przygotowana. Za cel Doktorantka postawiła ocenę zależności pomiędzy obecnością agenezji zębów stałych a wybranymi przednio-tylnymi pomiarami twarzowej części czaszki, z uwzględnieniem liczby brakujących zębów, umiejscowienia agenezji w szczękach, umiejscowienia agenezji w odcinku łuku zębowym i grupy brakujących zębów. W odniesieniu się do grup zębowych autorka wydzieliła i badała grupy: siekaczy bocznych w szczęce, siekaczy w żuchwie, zębów przedtrzonowych w szczęce, zębów przedtrzonowych w żuchwie i grupę zębów przedtrzonowych w szczęce i żuchwie. W materiale wykazano, że agenezja dotyczyła także kłów / brak 47zębów /, oraz zębów trzonowych/ brak 106 zębów /. Dlaczego nie przeprowadzono analizy dotyczących tych grup zębowych?

Wnikliwa analiza pracy pozwala recenzentowi wskazać drobne usterki edytorskie, które zostały zaznaczone w tekście pracy.

Stwierdzam, że przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art.13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz.595 z późn. zm.) w związku z art. 179 ust.1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz.1669 z późn. zm.).

Mam zaszczyt przedstawić Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, wniosek o dopuszczenie lek. dent. Agnieszki Jurek do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Poznań, 20.11.2020 r.

dr hab. n. med. Barbara Biedziak

Kierownik
KLINIKI WAD ROZWOJOWYCH TWARZY

dr hab. n. med. Barbara Biedziak